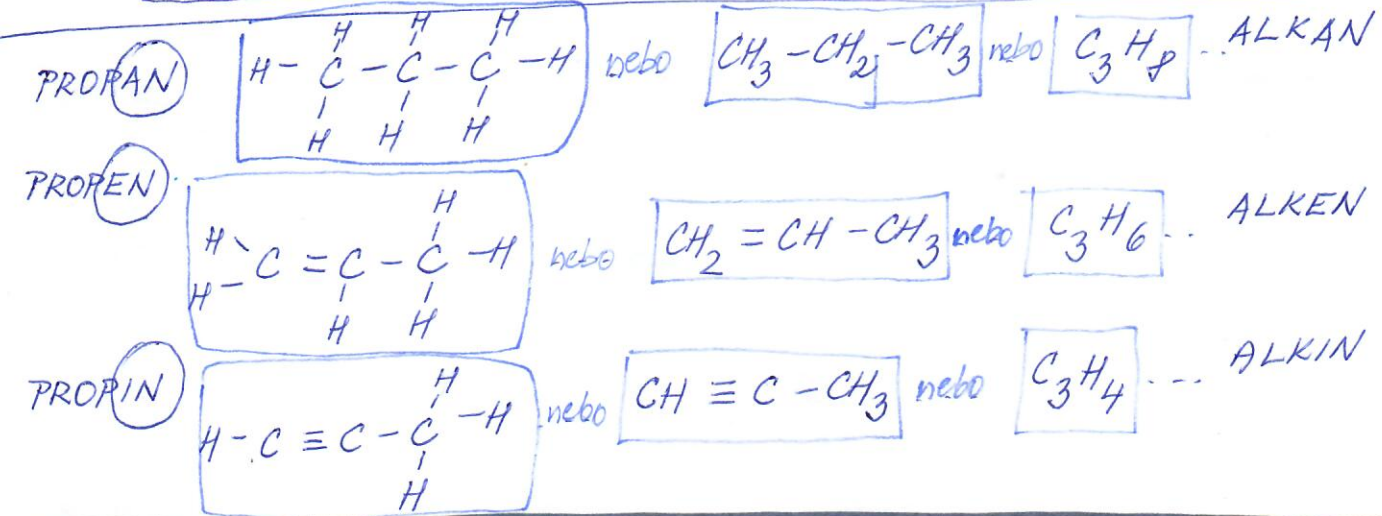
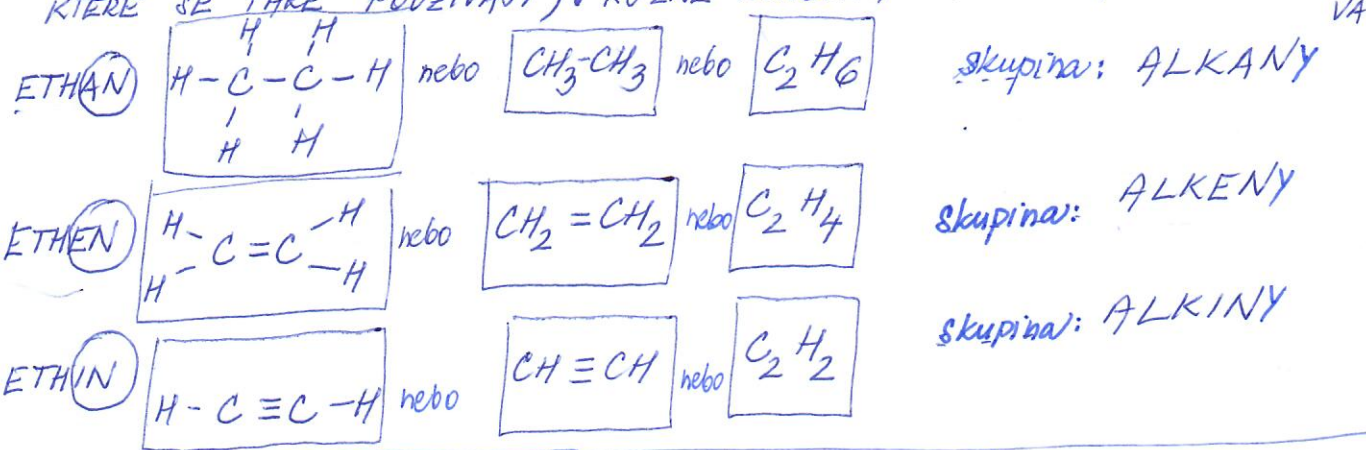

UHLOVODÍKY S NA'SOBNÝMI VAZBAMI = dvojná, trojná vazba

UČEBNICE STR. 38-39
 Z UHLOVODÍKŮ ZNÁME JIŽ ALKANY (METHAN, ETHAN, PROPAN, BUTAN atd.)
 OD NICH SE ~~TEŽE~~ ODVOZUJÍ NÁZVY I DALŠÍCH ORGANICKÝCH LÁTEK.
 NAPŘÍKLAD OD ETHANU (UHLOVODÍKU S 2 ATOMY C) JE ODVOZEN NÁZEV
 ETHENU (ETYLENU), ETHINU (ACETYLENU), ETANOLU (LIHU = ETYLALKOHOLU),
 ETANALU (= ACETALDEHYDU), KYSELINY ETANOVÉ (= OCTOVÉ) -
 VŠECHNY MAJÍ ZA KLAD SLOVA ET - TO ZNAMENÁ VĚDY PŘÍTOMNOST
 2 ATOMŮ UHLÍKU. (V ZÁVORKÁCH JSOU NAPSANÉ TRIVIALNÍ STARŠÍ NÁZVY,
 KTERÉ SE TAKÉ POUŽÍVAJÍ). RŮZNÉ KONCOVKY MOHOU ZNAČIT NAPŘ. RŮZNÉ
 VAZBY.

- ALKENY** = UHLOVODÍKY S JEDNOU DVOJNOU VAZBOU (C=C) A KONCOVKOU (-EN)
- ALKINY** = UHLOVODÍKY S JEDNOU TROJNOU VAZBOU (C≡C) A KONCOVKOU (-IN)
- ALKANY** = UHLOVODÍKY S POUZE JEDNODUCHÝMI VAZBAMI (C-C) A KONCOVKOU (-AN)

POZNA'MKA: KAŽDÝ ATOM UHLÍKU JE VĚDY ČTYŘVAZNÝ = MÁ 4 „RUČÍČKY“,
 ZA KTERÉ NĚKDOH MUSÍ CHYTT. CHYTNE-LI SOUSEDNÍ
 UHLÍK JEDNOU RUČÍČKOU VZNIKÁ VAZBA JEDNODUCHÁ,
 CHYTNE-LI SOUSEDA DVĚMA RUČÍČKAMI VZNIKÁ VAZBA DVOJNÁ,
 CHYTNE-LI SOUSEDA TŘEMI RUČÍČKAMI VZNIKNE TROJNÁ VAZBA

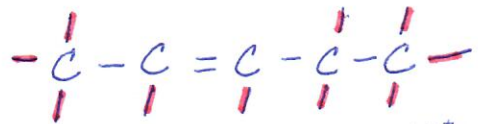
ODVOZENÍ VZORCE PENTENU

PENTEN

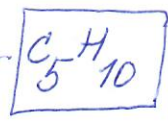
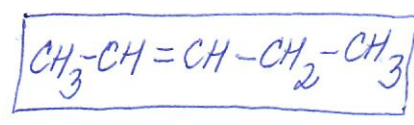
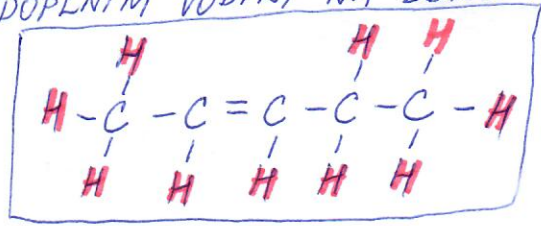
5x C 1x DVOJNÁ VAZBA, OSTATNÍ VAZBY JSOU JEDNODUCHÉ. DVOJNÁ VAZBA MŮŽE BÝT ZA JAKÝMKOLIV UHLÍKEM.

• DOPLNÍM VAZBY KOLEM UHLÍKŮ TAK, ABY KAŽDÉ C BYLO ČTYŘVÁZNE

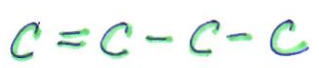
• DOPLNÍM VODÍKY NA ~~DOPLNĚ~~ VOLNÉ VAZBY

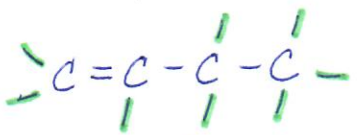
ODVOZENÍ VZORCE BUTENU

BUTEN

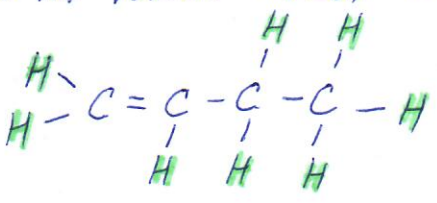
4x C 1x DVOJNÁ VAZBA (OSTATNÍ VAZBY JSOU JEDNODUCHÉ, TROJNÁ VAZBA MŮŽE BÝT KDEKOLI)

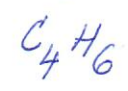
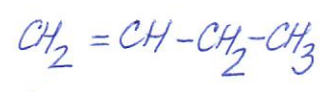
• DOPLNÍM VAZBY TAK, ABY KOLEM KAŽDÉHO C BYLY 4 ČÁRKY

• NA VOLNÉ VAZBY UMIŠTÍM VODÍKY

další 3 možné vzorce

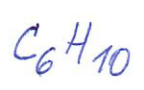
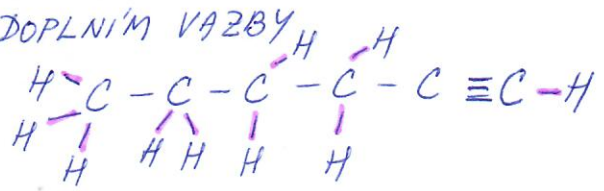
ODVOZENÍ VZORCE HEXINU

HEXIN

6 C 1x TROJNÁ VAZBA

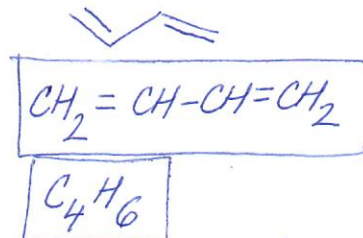
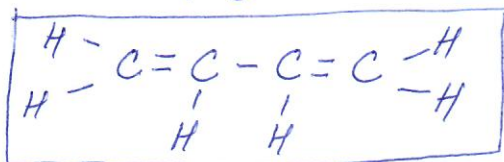
• DOPLNÍM VAZBY

POZNÁMKA:
EXISTUJÍ

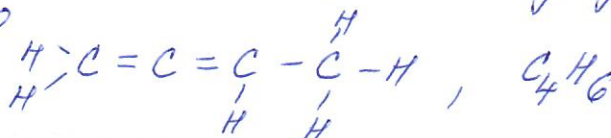
ALKADIENY = UHLOVODÍKY SE DVĚMA
DVOJNÝMI VÁZBAMI

např. **BUTADIEN**
4x C   2 x C=C

(KDYBYSTE CHTĚLI VYJA'DŘIT POLOHU DVOJNÝCH
VÁZEB ZA PRVNÍM A TŘETÍM UHLÍKEM, MUSELI
BYSTE NÁZEV TĚTO LÁTKY UPRAVIT NA
BUTA - 1,3 - DIEN)

mimochodem BUTA - 1,2 - DIEN by vypadal
takto

CYKLICKÉ UHLOVODÍKY = CYKLOALKANY

učebnice str. 37

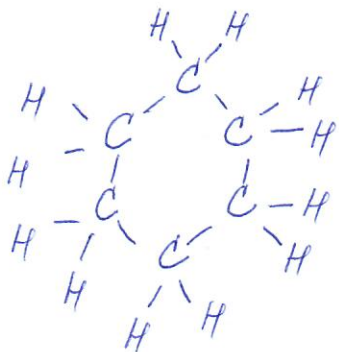
všechny předchozí uhlovodíky měly ~~byly~~ otevřené řetězce, ale
existují i uhlovodíky s UZAVŘENÝMI (= CYKLICKÝMI) ŘETĚZCI
(cyklus = kruh, kolo), VŽDY MAJÍ PŘEDPONU CYKLO-

např. • **CYKLOHEXAN**

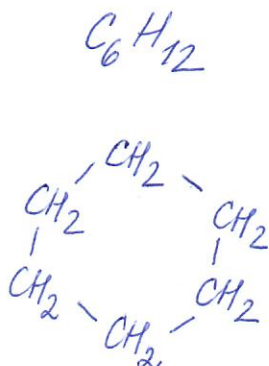
kruh 6x C   pouze jednoduché
vázy

• DOPLNÍM VÁZBY (ZÁKON ČTYŘVÁZNOSTI UHLÍKU) A VODÍKY

nebo

nebo

ÚKOLY: (úkoly 1 a 2 - kdo je zvládně, je borec. pokud budete mít potíže - napište)

1) POKUSTE SE ODVODIT VZORCE (LIBOVOLNÝ TYP VZORCE)

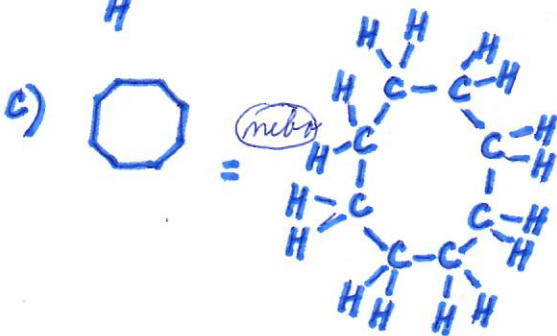
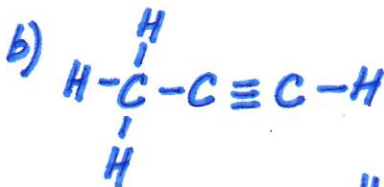
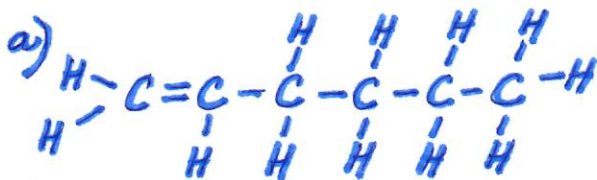
a) OKTEN

b) BUTIN

c) CYKLOPENTAN

2) POKUSTE SE ODVODIT NAZVY:

(např. $\square$ = cyklobutan, $\triangle$ = cyklopropan, $\begin{array}{c} \text{H} \quad \text{H} \\ | \quad | \\ \text{C} = \text{C} = \text{C} \\ | \quad | \\ \text{H} \quad \text{H} \end{array}$ propadien)

3) DO SEŠITU SI VYPIŠTE VLASTNOSTI A POUŽITÍ TĚCHTO VÝZNAMNÝCH UHLOVODÍKŮ:

ethylen (= ethen)

butadien (= buta-1,3-dien)

acetylen (= ethin)

TENTO ÚKOL ZVLÁDNETE VŠICHNI!